

Gender, Family Characteristics, and Internet Use on Risk Behaviors Among Adolescents during the Covid-19 Pandemic: A Comparison Study

เพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้อินเทอร์เน็ตต่อพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ในช่วงการระบาดของโควิด-19: การศึกษาเปรียบเทียบ

บุศรา แสงสว่าง* Bussara Sangsawang*
นุชรีย์ แสงสว่าง** Nucharee Sangsawang**

Abstract

Risk behaviors remain a major public health concern during the COVID-19 pandemic. This comparative descriptive study aimed to compare the risk behaviors among adolescents who have differences in gender, family characteristics and internet use. Participants were 324 adolescents aged 10-19 years. Research instruments included the Adolescent Health Risk Behaviors questionnaire and Internet Use questionnaire. Descriptive statistics and the independent t-test were used to analyze the data.

The results of this study revealed that:

1. Most participants had lower levels of risk behaviors. The mean score was 27.38 (SD = 6.36).
2. Male adolescents had higher mean scores for risk behaviors than female adolescents (28.20 vs. 26.82, $t = 1.93$; $p < .05$).
3. Adolescents with divorced parents had higher mean scores for risk behaviors than adolescents without divorced parents (28.68 vs. 26.78, $t = 2.51$; $p < .01$).
4. Adolescents with internet use had higher mean scores for risk behaviors than adolescents without internet use (28.54 vs. 26.96, $t = 1.98$; $p < .05$).

The results of this study address the impacts of gender, family characteristic and internet use on risk behaviors among adolescents. This study could provide basic information for preventing risk behaviors among adolescents

Keywords: Risk behavior, Adolescent, Gender, Family characteristics, Internet Use

* Assistant Professor, Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University

** Corresponding Author, Assistant Professor, Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University;
e-mail: twinnuch-swu@hotmail.com

บทคัดย่อ

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นยังคงเป็นปัญหาสำคัญแม้ในช่วงการระบาดของโควิด-19 การวิจัยเชิงพรรณนาเปรียบเทียบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในช่วงระบาดของโควิด-19 ตามปัจจัยด้านเพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นชายหญิง อายุ 10-19 ปี จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น และแบบวัดการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติ independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 27.38 (SD = 6.36)
2. กลุ่มตัวอย่างชายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.20 vs. 26.82, $t = 1.93$; $p < .05$)
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะครอบครัวพ่อแม่หย่าร้างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มที่พ่อแม่มีสถานภาพสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.68 vs. 26.78, $t = 2.51$; $p < .01$)
4. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.54 vs. 26.96, $t = 1.98$; $p < .05$)

ผลการศึกษาทำให้เข้าใจลักษณะด้านเพศ ลักษณะครอบครัว การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น และสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดทิศทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้ต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมเสี่ยง วัยรุ่น เพศ ลักษณะครอบครัว การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** ผู้เขียนหลัก, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ e-mail: twinnuch-swu@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคติดต่อทางระบบทางเดินหายใจรุนแรงที่เป็นโรคอุบัติใหม่และได้รับการประกาศจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ให้เป็นโรคระบาดลูกกลมทั่วโลก (World Health Organization, 2020) ซึ่งการระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดผลกระทบต่างๆตามมามีทั้งในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ เช่น มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นรวดเร็ว ถูกจำกัดการทำกิจกรรมต่างๆ ถูกเลิกจ้างงานหรือตกงาน เป็นต้น (Wang et al., 2020) จากผลกระทบที่รุนแรงในด้านต่างๆจึงทำให้รัฐบาลของทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยมีการประกาศใช้มาตรการต่างๆเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของโควิด-19 เช่น ปิดโรงเรียน สถานบันเทิงหรือห้างสรรพสินค้า จำกัดเวลาเปิดและปิดสถานบริการบางประเภท รักษาระยะห่าง ปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง จำกัดการเดินทาง และปิดการติดต่อระหว่างสถานที่ (lockdown) เป็นต้น (Lawson et al., 2020; Pereda & Diaz-Faes, 2020) การใช้มาตรการต่างๆที่เข้มงวดเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโควิด-19 ส่งผลผลกระทบต่อบุคคลในทุกช่วงวัยและทุกระดับสังคม เช่น สูญเสียการติดต่อทางสังคม ขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รู้สึกโดดเดี่ยว ถูกจำกัดการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่มีการจ้างงาน ถูกเลิกจ้างงาน ขาดรายได้ รวมทั้งเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสุขภาพจิต เป็นต้น (Pereda & Diaz-Faes, 2020; Wang et al., 2020)

มาตรการควบคุมการแพร่กระจายของโควิด-19 ส่งผลผลกระทบต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ เป็นช่วงของการพัฒนาความเป็นตัวตน ความมั่นใจ ความมีคุณค่าในตัวเอง (Wiguna et al., 2020) และยังเป็นช่วงที่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนเพิ่มขึ้น ต้องการการยอมรับจากสังคมและกลุ่มเพื่อน รวมทั้งมักให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าครอบครัว (Octavius et al., 2020) ดังนั้น การใช้มาตรการที่เข้มงวดเพื่อควบคุมการระบาดของโควิด-19 อาทิเช่น ถูกจำกัดกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ลดการออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน ลดการเข้าเรียนในชั้นและเปลี่ยนรูปแบบเป็นเรียนออนไลน์แทน จึงส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ทำให้อารมณ์ความรู้สึกโดดเดี่ยว ถูกแยกออกจากสังคม สูญเสียความมั่นใจในตัวเอง และมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น (Loades et al., 2020; Rossi et al., 2020)

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในช่วงโควิด-19 เกิดขึ้นเนื่องจากวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคามจากผลกระทบต่างๆในช่วงการระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว ทำให้อารมณ์ความรู้สึกถูกแยกออกจากสังคมหรือกลุ่มเพื่อน ร่วมกับบางครอบครัวเกิดปัญหาเศรษฐกิจ หรือผู้ปกครองตกงาน วัยรุ่นจึงรู้สึกว่าการใช้ชีวิตประจำวันของตนเองในช่วงการระบาดของโควิด-19 เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก วัยรุ่นบางรายจึงใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม และนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้ เช่น ใช้สารเสพติด สูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ หรือทำร้ายตนเอง (Dumas et al., 2020; Shapiro et al., 2022; Shroff et al., 2022) พฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นในระยะยาว และยังคงเป็นปัญหาสำคัญในทุกสถานการณ์ ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นตามคำจำกัดความขององค์การควบคุมและป้องกันโรค (Centers for Disease Control and Prevention, 2018) ร่วมกับแนวคิดของ อาภาพร เผ่าวัฒนา และคณะ (Powwattana et al., 2018) หมายถึง พฤติกรรมที่จะนำไปสู่การกระทำต่างๆที่ทำให้เพิ่มความเสี่ยงที่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองได้ ประกอบด้วย การดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมใช้ความรุนแรง พฤติกรรมไม่ออกกำลังกาย และพฤติกรรมรับประทานอาหารไม่เหมาะสม (Kipping et al., 2015) ทั้งนี้วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง มักมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆร่วมด้วยและอาจกระทำพฤติกรรมนั้นต่อเนื่องได้จนถึงวัยผู้ใหญ่ จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพต่างๆตามมามีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม (Champion et al., 2018; Thammaraksa et al., 2019) โดยผลกระทบด้านร่างกาย พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร หรือเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด

(Arts et al., 2014) ส่วนผลกระทบด้านจิตใจ พบว่า เพิ่มความเสี่ยงต่อความวิตกกังวล ปัญหาสุขภาพจิต หรือ ความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง (Bannink et al., 2015) สำหรับผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนทาง สังคมน้อย ถูกไล่ออกจากโรงเรียน มีความขัดแย้งในครอบครัว หรือมีงานที่ไม่มั่นคง (Kipping et al., 2015; Lemelin et al., 2014; Perera & Abeysena, 2018; Thammaraksa et al., 2019)

จากการศึกษาถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในวัยรุ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบในประเทศไทย วัยรุ่นมี อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในช่วงระหว่างปี 2557-2562 มีอายุเพียง 15.1-15.6 ปี (Bureau of Reproductive Health, 2020) สุบบุหรี่ร้อยละ 13 ดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 36.5-87.9 มีเพศสัมพันธ์ขณะวัยรุ่น ร้อยละ 29.8 ดื่มแอลกอฮอล์และสุบบุหรี่ร่วมกันร้อยละ 70.0-73.9 (Duangkaew et al., 2017; Thiraphattarapun et al., 2017) อยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 37.4 แต่งตัวไม่เหมาะสม หรือล่อแหลม ร้อยละ 36.1 (Prachanno et al., 2017) ส่วนในต่างประเทศพบว่า วัยรุ่นดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 17.8-21.4 ดื่ม แอลกอฮอล์ร่วมกับสุบบุหรี่ ร้อยละ 7.3-8.6 3 สุบบุหรี่ร้อยละ 13.6-22.0 สุบบุหรี่ร่วมกับใช้สารเสพติดประเภท กัญชา ร้อยละ 11.4-13.6 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก่อนอายุ 16 ปี ร้อยละ 17.3 และมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ร้อยละ 11.6-40.3 (Hale & Viner, 2016; Kipping et al., 2015; Reyes et al., 2021)

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การขาดความรู้และ ทักษะที่จำเป็น การขาดความรู้เรื่องเพศ หรือขาดทักษะการปฏิเสธ (Duangkaew et al., 2017) สำหรับปัจจัยทาง สังคม ได้แก่ การแยกกันอยู่กับพ่อแม่ ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน ความรุนแรงภายในครอบครัว การเลี้ยงดูที่ไม่ เหมาะสม รูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่เข้มงวดกวดขัน หรือเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความผูกพันที่ไม่ มั่นคงในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี การไม่เห็นคุณค่าในตนเอง หรืออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (Lemelin et al., 2014; Samruayruen et al., 2017; Sihawong & Deeduangpan, 2017; Thammaraksa et al., 2019) รวมทั้งปัจจัยทางชีวภาพ เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบประสาท (Lemelin et al., 2014)

สาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นโดยเฉพาะปัจจัยทางเพศ สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (Theory of triadic influence) (Flay & Petraitis, 1994) ที่กล่าวว่า การกระทำ พฤติกรรมต่างๆของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะภายในตัวของบุคคลนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะ กระทำพฤติกรรมนั้นได้ ทั้งนี้ปัจจัยด้านเพศจัดเป็นปัจจัยภายในของบุคคล (intrapersonal influence) ที่มีผลต่อ การกระทำพฤติกรรมต่างๆของแต่ละบุคคลได้ โดยเพศที่ต่างกันจะส่งผลการกระทำพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เพศชายจะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้มากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาต่างๆที่พบว่า วัยรุ่นเพศชาย มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น สุบบุหรี่ หรือมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้มากกว่าวัยรุ่นเพศหญิง เนื่องจากวัยรุ่นเพศหญิงจะได้รับการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังว่าพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆเป็นสิ่งต้องห้าม และไม่ เหมาะสมสำหรับผู้หญิง (Chidnayee & Yottavee, 2561; Duangkaew et al., 2017; Sawangtook & Thanon, 2015)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้าง หรือแยกทางกัน มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้เช่นกัน สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพลสามทางในด้านปัจจัย ระหว่างบุคคลหรือทางสังคมที่มีผลต่อการกระทำพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และทฤษฎีความรักใคร่ผูกพัน (attachment theory) โดยความรักใคร่ผูกพันระหว่างวัยรุ่นและพ่อแม่ เป็นสายใยความสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่ถูก พัฒนาขึ้นตั้งแต่วัยเด็กกับตัวแทนความผูกพันของตน (attachment figure) และพัฒนาต่อเนื่องจนกลายเป็นความ รักใคร่ผูกพันกับบุคคลอื่นต่อไป หากบุคคลมีพ่อแม่หรือตัวแทนความผูกพันตอบสนองความต้องการในช่วงวัยเด็ก และวัยรุ่น จะทำให้บุคคลนั้นมีความมั่นคง ปลอดภัย มีความไว้วางใจ และมีความรักใคร่ผูกพันที่มั่นคงกับพ่อแม่ ของตนเอง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจต่อไป (Bowlby, 1969; Hazan &

Shaver, 1987) ในทางตรงข้าม หากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง หรือแยกทางกัน พ่อแม่ไม่ได้ใกล้ชิดกับบุตรจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของบุตรได้ ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดี และทำให้บุตรของตนมีความผูกพันที่ไม่มั่นคง รู้สึกว่าตนเองไม่ปลอดภัย ไม่สามารถแก้ปัญหาของตนเองไม่ได้ จึงต้องแสวงหาความมั่นคงหรือความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกครอบครัว จนเสี่ยงต่อการถูกชักจูงไปตามกลุ่มเพื่อนหรืออิทธิพลของสื่อและก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆตามมาได้ (Fraley & Heffernan, 2013; Sihawong & Deeduangpan, 2017) การหย่าร้างของพ่อแม่จึงไม่เพียงแต่ทำให้วัยรุ่นต้องห่างเหินกับพ่อแม่ รู้สึกว่าตนเองไม่มั่นคงปลอดภัย รวมไปถึงต้องจัดการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆด้วยตนเองเพียงลำพังเท่านั้น หากแต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงได้เช่นกัน โดยวัยรุ่นที่อาศัยในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกันมักมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงได้มากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน (Poogpan et al., 2019; Sihawong & Deeduangpan, 2017; Thammaraksa et al., 2019)

จากการศึกษายังพบอีกว่าการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีความเกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพลสามทางในด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมหรือทัศนคติ (Cultural environment/ Attitudinal influence) ที่มีผลต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยการเข้าถึงสื่อหรือสิ่งกระตุ้นที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำพฤติกรรมเสี่ยงนั้น มักขึ้นอยู่กับลักษณะของความยากง่ายต่อการเข้าถึงสื่อของแต่ละบุคคล และเนื้อหาของสื่ออินเทอร์เน็ต วัยรุ่นที่สามารถเข้าถึงสื่อต่างๆที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมได้ง่ายจึงมีโอกาที่จะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้มากขึ้น หรือถูกกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีโอกาสรับรู้พฤติกรรมต่างๆที่ถ่ายทอดผ่านทางสื่อได้มากขึ้น ส่งผลให้วัยรุ่นอยากลองทำตามพฤติกรรมนั้นๆบ้าง (Kawiso et al., 2564; Krajangsaeng et al., 2561) จึงพบว่าวัยรุ่นที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมมักมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (Coyne et al., 2020; Ward, 2016)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดังกล่าวในช่วงสถานการณ์ปกติ (Kawiso et al., 2564) จึงทำให้มีข้อจำกัดในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นและลักษณะส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กันในช่วงสถานการณ์ที่มีความวิกฤติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในวัยรุ่น เพื่อให้ทราบถึงลักษณะเฉพาะของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆต่อไป ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษานี้จะนำมาใช้เฝ้าระวังกลุ่มวัยรุ่นที่มีลักษณะเฉพาะดังกล่าวต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง และสามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางเฝ้าระวังและลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 ตามปัจจัยด้านเพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

คำถามการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 เป็นอย่างไร
2. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในช่วงระบาดของโควิด-19 แตกต่างตามปัจจัยด้านเพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดของทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (Flay & Petraitis, 1994) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่บูรณาการกับทฤษฎีทางพฤติกรรมสุขภาพที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social cognitive theory) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นที่มีความซับซ้อนและเป็นผลจากหลายปัจจัยร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ ก็ตามเป็นผลมาจากอิทธิพลของสามกลุ่มปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมหรือทัศนคติ เช่น บุคคลที่เป็นที่รู้จักโรงเรียน หรือสื่อ ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ 2) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะพันธุกรรม และ 3) ปัจจัยระหว่างบุคคลหรือทางสังคม ที่เป็นปัจจัยรอบๆบุคคล เช่น ลักษณะครอบครัว รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว ค่านิยมของครอบครัว หรือเพื่อนบ้าน โดยทั้งสามกลุ่มปัจจัยจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของบุคคลและนำไปสู่ความตั้งใจที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมต่างๆ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 3 ปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ได้แก่ เพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

เพศ จัดเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพลสามทาง ของเพลย์ และปีทรัสตีส์ (Flay & Petraitis, 1994) ซึ่งนำมาอธิบายได้ว่า เพศมีส่วนต่อการตัดสินใจและกระทำพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล เพศที่ต่างกันจะทำให้วัยรุ่นมีการกระทำพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้เพศชายจะมีการกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น สูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ หรือมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากโดยส่วนใหญ่เพศหญิงจะได้รับการปลูกฝังว่าไม่ควรกระทำพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวมากกว่าเพศชาย (Chidnaye & Yottavee, 2561; Sawangtook & Thanon, 2015)

ลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้าง จัดเป็นปัจจัยระหว่างบุคคลหรือทางสังคมตามแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (Flay & Petraitis, 1994) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีความรักใคร่ผูกพันของโบว์ลบี และฮาร์ซาน และชาร์เวอร์ (Bowlby, 1969; Hazan & Shaver, 1987) ที่สามารถอธิบายลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างได้ ซึ่งครอบครัวพ่อแม่หย่าร้างกัน จะส่งผลให้วัยรุ่นมีความรู้สึกท้อแท้ หดหู่ อดทนไม่ได้ รับการตอบสนอง หรือปกป้องจากพ่อแม่ตนเอง ตามหลักการตอบสนองจากตัวแทนความผูกพันของตนเอง (Hazan & Zeifman, 1999) จึงทำให้วัยรุ่นที่เผชิญกับสถานการณ์ที่คุกคามตนเองและไม่ได้รับการตอบสนองจากพ่อแม่ของตน มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นคง ไม่ไว้วางใจ หรือรู้สึกแยกจากสิ่งที่พึ่งพาได้ จึงกระทำพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาของตนเอง หรือแสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นภายนอกครอบครัว จนมีแนวโน้มที่อาจถูกชักจูงให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้ (Fraley & Heffernan, 2013; Sihawong & Deeduangpan, 2017; Thammaraaksa et al., 2019)

การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต จัดเป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมหรือทัศนคติ (Cultural environment/Attitudinal influence) ตามแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (Flay & Petraitis, 1994) ซึ่งการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้น เป็นการใช้สื่อรูปแบบหนึ่งที่มีผลทำให้บุคคลตัดสินใจและทำพฤติกรรมต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับความยากง่ายของการเข้าถึงสื่อและเนื้อหาของสื่อ ทั้งนี้หากมีการเข้าถึงสื่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้ง่าย มักทำให้วัยรุ่นมีโอกาสรับรู้และถูกกระตุ้นให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายมากขึ้น จึงมีแนวโน้มในการทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น (Kawiso et al., 2564; Krajangsaeng et al., 2561; Coyne et al., 2020; Ward, 2016)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative descriptive study) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นตามปัจจัยด้านเพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ วัยรุ่นชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นชายและหญิงที่อาศัยในจังหวัดอยุธยา ระยอง เชียงราย อุบลราชธานี เพชรบุรี และ นครศรีธรรมราช คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นนักเรียนชายและหญิงอายุ 10 - 19 ปี มีสุขภาพแข็งแรง และได้รับอนุญาตจากให้เข้าร่วมวิจัย กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มเลือกจังหวัด จากทั่วทั้ง 6 ภูมิภาคในประเทศไทย โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยสุ่มจับฉลาก ภูมิภาคละ 1 จังหวัด ด้วยการจับฉลากได้ 6 จังหวัด คือ จังหวัดอยุธยา ระยอง เชียงราย อุบลราชธานี เพชรบุรี และ นครศรีธรรมราช

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มเลือกอำเภอจากจังหวัดอยุธยา ระยอง เชียงราย อุบลราชธานี เพชรบุรี และ นครศรีธรรมราช โดยสุ่มจับฉลากจังหวัดละ 1 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มเลือกโรงเรียน โดยสุ่มจับฉลากจากอำเภอละ 1 โรงเรียน แล้วจึงจับฉลากโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ถูกกำหนดจากการอ้างอิงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ใช้วิเคราะห์ คือ 200 ราย (Schumacker & Lomax, 2010) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในครั้งนี้นี้จึงมีจำนวนอย่างน้อย 200 คน และ ผู้วิจัยได้คำนวณเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีก 30% ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้จึงมีทั้งหมด 260 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามที่ให้เลือกตอบและเติมข้อความ เช่น อายุ เพศ ระดับ การศึกษา ลักษณะครอบครัว บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย ลักษณะของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยของครอบครัว บุคคลที่ให้การสนับสนุน อายุที่เรียนรู้เพศศึกษาครั้งแรก และผู้ให้คำปรึกษาเรื่องเพศศึกษา เป็นต้น

2. แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (Adolescent Health Risk Behaviors Questionnaire) ผู้วิจัย ประยุกต์ขึ้นจากเครื่องมือวัดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของโลนิงเจอร์ และคณะ (Reininger et al., 2003) ที่สามารถ นำมาอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย เพื่อใช้ สำหรับประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆของวัยรุ่นในการศึกษานี้ คือ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรม เสี่ยงทางเพศ แบบสอบถามนี้ทั้งหมด 10 ข้อคำถาม และเป็นแบบประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 (ไม่เห็นด้วยมากที่สุด) ถึง 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) มีคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 10 ถึง 50 คะแนน

การแปลผลคะแนน คือ คะแนนยิ่งสูงยิ่งมีความเสี่ยงของพฤติกรรมมาก โดยเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมเสี่ยงทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง หากมีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าค่าเฉลี่ย หมายความว่า มีพฤติกรรม เสี่ยงอยู่ในระดับสูง แต่หากมีคะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย หมายความว่า มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ แบบวัด พฤติกรรมเสี่ยงที่ผู้วิจัยประยุกต์ขึ้นนี้มีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยด้วยวิธีแปล ย้อนกลับ สำหรับการศึกษาแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

3. แบบวัดการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet Use Questionnaire) แบบวัดนี้ผู้วิจัยประยุกต์ขึ้นจากการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับประเมินการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 เป็นข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ ลักษณะแบบเลือกตอบ (dichotomous) โดยถาม กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา คือ “ท่านใช้สื่อ อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ ส่งรูปภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสม ส่งรูปภาพที่เกี่ยวกับเรื่องทาง

เพศ คู่มือหรือภาพลามกอนาจาร คู่มือที่มีฉากสุมบุหรืหรือดื่มแอลกอฮอล์ คู่มือที่มีฉากสุมบุหรืหรือดื่มแอลกอฮอล์” คำตอบมีค่าคะแนน 1 คือ วัยรุ่นเคยมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง และคำตอบ 0 คือ วัยรุ่นไม่เคยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง คะแนนรวมสูงสุดและต่ำสุดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 คะแนน การแปลผลคะแนนคือ คะแนน 1 คะแนน แสดงว่าวัยรุ่นมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น มีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยด้วยวิธีแปลย้อนกลับ (Brislin et al., 1973) โดยผ่านการขออนุญาตจากเจ้าของเครื่องมือ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่แปลเป็นภาษาไทยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจากสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้แปลย้อนกลับจากภาษาไทยแล้วกลับเป็นภาษาอังกฤษ จากนั้นนำแบบวัดต้นฉบับภาษาอังกฤษและแบบวัดภาษาอังกฤษที่แปลกลับจากภาษาไทยมาเปรียบเทียบกัน พบว่าต้นฉบับภาษาอังกฤษทั้งสองส่วนมีเนื้อหาตรงกัน

แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยแล้วถูกนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์บาลเด็ก มารดาทารกและการผดุงครรภ์ และสุขภาพจิต รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ราย ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องกับสังคมไทย และถูกนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) โดยคำนวณหาค่า Cronbach's alpha coefficient กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใบรับรองเลขที่ SWUEC-172/2563E ทั้งนี้ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นช่วงที่มีสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 การรวบรวมข้อมูลจึงจำเป็นต้องดำเนินการในรูปแบบออนไลน์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ดังนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปลงใน Google forms แล้วนำไปสร้าง QR code สำหรับการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยและใช้รวบรวมข้อมูลวิจัยหลังจากได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ แล้วจึงให้กลุ่มตัวอย่างสแกน QR code ของเอกสารชี้แจงโครงการวิจัยที่ประกอบด้วยรายละเอียดของวัตถุประสงค์ ประโยชน์ การปกปิดชื่อและการรักษาความลับ ซึ่งจัดทำอยู่ในรูปแบบเอกสารออนไลน์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 18 ปี และผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับทราบข้อมูลโครงการวิจัยอย่างครบถ้วนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อยินยอมให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยความสมัครใจของตนเอง ไม่มีการบังคับขู่เข็ญหรือชักจูงหลอกล่อให้เข้าร่วมวิจัย เมื่อเข้าร่วมการวิจัยแล้วกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมวิจัยโดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลใดๆ ให้ผู้วิจัยทราบ และการปฏิเสธโครงการวิจัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลการประเมินผล การได้รับการศึกษา หรือผลประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับจากสถานศึกษาของตนเองทั้งสิ้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ จะกดปุ่ม “ยอมรับเข้าร่วมวิจัย” ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การนำเสนอผลการวิจัยจะถูกนำมาเสนอในภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น โดยจะไม่มีการเปิดเผยรายชื่อ-สกุลของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ เฉพาะผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเท่านั้นที่มีรหัสเปิดเข้าคอมพิวเตอร์และแฟ้มข้อมูลทั้งหมด หลังจากผลการวิจัยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการครบถ้วนแล้วไฟล์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับอนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการวิจัยได้แล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 6 คน ที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆของโครงการวิจัย รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการตอบแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์แล้ว ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ จากการติดต่อประกาศเชิญชวนเข้าร่วมการวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะแนะนำตัวเองและให้กลุ่มตัวอย่างสแกน QR code ในส่วนของเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดของโครงการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถามและการยินยอมเข้าร่วมวิจัยจนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจแล้ว จึงขอให้กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาหลังเลิกเรียนตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google form ด้วยการสแกน QR code ในส่วนของแบบสอบถาม การตอบแบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที ข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างที่ถูกส่งเข้ามาในระบบ Google forms จะไม่มีการระบุชื่อ-สกุลของกลุ่มตัวอย่าง และจะถูกตรวจสอบความครบถ้วนและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ด้วยสถิติพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับตัวแปรที่มีค่าต่อเนื่อง
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 ตามปัจจัยด้าน เพศ ลักษณะครอบครัว การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ด้วยสถิติ t-test ภายหลังการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการกระจายข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnov Test (KS) แล้วพบว่าข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของกลุ่มตัวอย่างช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19

กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 324 ราย เป็นเพศชาย ร้อยละ 40.7 เพศหญิง ร้อยละ 59.3 มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ($\bar{X}$ = 15.26 ปี, SD = 1.30) ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 57.7 และศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 42.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 58.3 อยู่อาศัยในครอบครัวเดี่ยว และพักอาศัยอยู่ร่วมกับพ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 42.0 พ่อมีอายุเฉลี่ย 45.4 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 25.3 และมีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 25.3 ส่วนแม่มีอายุเฉลี่ย 42.9 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 29.0 และมีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 27.8 พ่อแม่ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 68.5 หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 31.5 รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 24,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีแม่เป็นผู้ให้การสนับสนุน ร้อยละ 59.4

กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ย 10.96 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 41.0 ระบุว่ามีความรู้เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาเรื่องเพศศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 73.14 ไม่มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ขณะที่บางส่วนร้อยละ 26.85 มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ส่วนลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น พบว่า มีการสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ร้อยละ 11.2, 13.4 และ 7.4 ตามลำดับ และมีพฤติกรรมเสี่ยงร่วมกัน 2 พฤติกรรมขึ้นไป คือ ดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับใช้สารเสพติด ร้อยละ 15.73 กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นอยู่ในช่วง 10-41 คะแนน ($\bar{x}$ = 27.38, SD = 6.36) และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 46.92 และอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 53.08

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นช่วงระบาดของโควิด-19 ตามปัจจัยด้าน

เพศ

พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของกลุ่มวัยรุ่นชายเท่ากับ 28.20 (SD. = 6.58) และวัยรุ่นหญิงเท่ากับ 26.82 (SD. = 6.15) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นระหว่างสองกลุ่มพบว่ากลุ่มวัยรุ่นชายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.20 vs. 26.82, $t = 1.93$; $p < .05$) (ตารางที่ 1)

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 ตามปัจจัยด้านลักษณะครอบครัว

พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้าง/แยกกันอยู่ เท่ากับ 28.68 (SD = 5.83) และวัยรุ่นกลุ่มที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีสถานภาพสมรสเท่ากับ 26.78 (SD = 6.51) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นระหว่างสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้าง/แยกกันอยู่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีสถานภาพสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.68 vs. 26.78, $t = 2.51$; $p < .01$) (ตารางที่ 1)

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 ตามปัจจัยด้านการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเท่ากับ 28.54 (SD = 5.90) และวัยรุ่นที่ไม่มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับทางพฤติกรรมเสี่ยงเท่ากับ 26.96 (SD = 6.47) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นระหว่างสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.54 vs. 26.96, $t = 1.98$; $p < .05$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นตามปัจจัยด้าน เพศ ลักษณะครอบครัว และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง (n= 324)

ตัวแปร	พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (mean $\pm$ SD)	Significance	Mean difference	(95% CI)
เพศชาย	28.20 $\pm$ 6.58	$t = 1.930$,	1.38	-.027, 2.79
เพศหญิง	26.82 $\pm$ 6.15	$p < 0.05$		
ลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง	28.68 $\pm$ 5.83	$t = 2.516$,	1.89	.413, 3.38
ลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่มีสถานภาพสมรส	26.78 $\pm$ 6.51	$p < 0.01$		
ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง	28.54 $\pm$ 5.90	$t = 1.989$,	1.57	.017, 3.13
		$p < 0.05$		

การอภิปรายผล

1. ลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของกลุ่มตัวอย่างช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19

จากการศึกษา พบว่าลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 13-18 ปี ส่วนใหญ่พ่อแม่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 68.5 มีการหย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 31.5 และพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 42.0 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำการศึกษากับวัยรุ่นในช่วงสถานการณ์ที่มีการระบาดของโควิด-19 โดยพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ร่วมกันถึงร้อยละ 67.6 มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่อาศัยในครอบครัวที่มีการหย่าร้างกัน (Dumas et al., 2020) ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าช่วงการระบาดของโควิด-19 บุคคลส่วนใหญ่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวด เช่น รักษาระยะห่าง ปิดโรงเรียน จำกัดการเดินทาง จึงทำให้บุคคลต้องอาศัยอยู่ภายในบ้านเดียวกัน ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัว ทำให้มีการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันเพิ่มขึ้น จนมีความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน การหย่าร้างจึงอาจน้อยลงได้ นอกจากนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 73.14 ไม่มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตทางพฤติกรรมเสี่ยง ขณะที่เพียงบางส่วนร้อยละ 26.85 มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตทางพฤติกรรมเสี่ยง เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 สามารถส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกช่วงอายุโดยเฉพาะในวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รูปแบบการใช้ชีวิต และยังมีข้อจำกัดอย่างยิ่งในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้วัยรุ่นได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 และรับรู้ว่าการระบาดของโควิด-19 เป็นภาวะวิกฤติของตนเอง ที่สามารถระบอบต่อการพัฒนาด้านต่างๆของวัยรุ่นได้โดยเฉพาะด้านสุขภาพจิต จึงทำให้วัยรุ่นมีความวิตกกังวลและความเครียดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในช่วงการระบาดโควิด-19 วัยรุ่นยังมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อกับกลุ่มเพื่อนตลอดเวลาจึงส่งผลกระทบต่อการทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น ใช้แอลกอฮอล์ สารเสพติด หรือสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น (Dumas et al., 2020; Gonçalves et al., 2020; Shapiro et al., 2022; Wiguna et al., 2020) ดังนั้นในสถานการณ์ที่มีการระบาดของโควิด-19 ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จึงพบได้ว่าวัยรุ่นยังคงมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่

สำหรับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น มีการสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 11.2 และ 13.4 ตามลำดับ วัยรุ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.08) มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับผลการศึกษาในต่างประเทศช่วงการระบาดโควิด-19 ที่พบว่า วัยรุ่นยังมีการดื่มแอลกอฮอล์และใช้สารเสพติด เช่น ัญชา เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ร้อยละ 25.33-36.17 (Dodge et al., 2021; Dumas et al., 2020) อาจเนื่องจากการใช้ชีวิตประจำวันของวัยรุ่นในช่วงการระบาดของโควิด-19 มีการเปลี่ยนแปลง เช่น ถูกจำกัดกิจกรรมภายนอกบ้าน ลดกิจกรรมทางสังคมกับกลุ่มเพื่อน หรือเรียนในรูปแบบออนไลน์ จึงทำให้รับรู้ว่าการระบาดดังกล่าวเป็นสิ่งที่คุกคามสำหรับวัยรุ่น จนทำให้วัยรุ่นใช้วิธีการแก้ปัญหาไม่เหมาะสมและมีแนวโน้มที่จะพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้ (Dumas et al., 2020; Shapiro et al., 2022; Shroff et al., 2022)

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นตามปัจจัยด้านเพศ

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในภาพรวมพบว่า วัยรุ่นชายมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.20 vs. 26.82, $t = 1.93$; $p < .05$) (ตารางที่ 1) แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายได้ว่า วัยรุ่นชายจะมีการกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้มากกว่าวัยรุ่นหญิง ทั้งนี้จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เพศ (gender) เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อการกระทำพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเพศหญิงและชายจะมีพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้แตกต่างกัน โดยที่

วัยรุ่นเพศชายมีการกระทำหรือมีโอกาสเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้มากกว่าวัยรุ่นเพศหญิง สอดคล้องกับทฤษฎีอิทธิพลสามทาง (Theory of triadic influence) (Flay & Petraitis, 1994) ในส่วนของปัจจัยภายในตัวบุคคลและแนวคิดมาตรฐานเชิงซ้อน (Double standard) ที่กล่าวว่า การกระทำพฤติกรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับลักษณะภายในตัวบุคคลนั้น ประกอบกับวัยรุ่นเพศชายมีความซื่อสัตย์ ต้องการความท้าทายและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากกว่าวัยรุ่นหญิง และยังมีการติดตามและควบคุมจากครอบครัวได้น้อยกว่าวัยรุ่นเพศหญิง จึงทำให้วัยรุ่นชายมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้อย่างเปิดเผยและเป็นที่ยอมรับได้มากกว่าวัยรุ่นหญิง รวมทั้งเพศหญิงมักจะได้รับกรอบมาให้ควบคุมพฤติกรรมตนเองและไม่ควรทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จึงทำให้เพศหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยงน้อยกว่าเพศชาย (Chidnaye & Yottavee, 2561; Duangkaew et al., 2017; Sawangtook & Thanoo, 2015) เช่นเดียวกับการศึกษาในประเทศไทยที่พบว่า วัยรุ่นเพศชายมีโอกาสกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้มากกว่าวัยรุ่นเพศหญิง ถึง 1.09-2.80 เท่า (Duangkaew et al., 2017) และยังพบว่าวัยรุ่นชายมีพฤติกรรมเสี่ยง ในด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้มากกว่าวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sawangtook & Thanoo, 2015) รวมทั้งมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ มีการแสดงพฤติกรรมทางเพศ และอยู่ใกล้ชิดกับเพื่อนสนิทต่างเพศได้สูงกว่าวัยรุ่นเพศหญิง (Prachanno et al., 2017) สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่า วัยรุ่นเพศชายจะมีการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ และใช้สารเสพติด ได้มากกว่าวัยรุ่นเพศหญิง (Chan, 2021)

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นตามปัจจัยด้านลักษณะครอบครัว

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในภาพรวมพบว่า วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่พ่อแม่อยู่ร่วมกันหรือมีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.68 vs. 26.78, $t = 2.52$; $p < .01$) (ตารางที่ 2) แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างและวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ร่วมกันมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีความรักใคร่ผูกพัน (Bowlby, 1969; Hazan & Shaver, 1987) ดังนี้ การที่วัยรุ่นที่เติบโตขึ้นมาหรืออาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่นหรือพ่อแม่อยู่ร่วมกันจะทำให้วัยรุ่นได้รับการตอบสนอง เอาใจใส่ ดูแลและมีการติดตามใกล้ชิดจากพ่อแม่ จึงทำให้ตนเองรู้สึกปลอดภัย รู้สึกมั่นคง มีความมั่นใจ จึงทำให้มีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ต่อไป อย่างไรก็ตามหากวัยรุ่นเติบโตขึ้นมาหรืออาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ซึ่งมักเป็นครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ทำให้วัยรุ่นไม่ได้รับการตอบสนองจากพ่อแม่ ขาดการติดตามและเอาใจใส่ใกล้ชิด จึงทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย การใส่ใจดูแลพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นลดลง จนทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นได้ (Bowlby, 1969; Feeney & Monin, 2008; Fraley & Heffernan, 2013; Kim & Miller, 2020; Thammaraksa et al., 2019)

นอกจากนี้ การหย่าร้างของพ่อแม่ยังส่งผลให้วัยรุ่นไม่ได้รับความใกล้ชิด ไม่ได้รับการตอบสนองจากครอบครัว มีความรักใคร่ผูกพันระหว่างพ่อแม่ลดลง รวมทั้งขาดแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ จึงต้องแสวงหาความใกล้ชิด ความรักใคร่จากกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลอื่นแทนสมาชิกในครอบครัวมากขึ้นเพื่อทดแทนความรู้สึกใกล้ชิด ความรักใคร่ ความมั่นคง ความมั่นใจและการตอบสนองจากครอบครัว จึงทำให้วัยรุ่นมีโอกาสถูกชักนำให้มีแนวโน้มที่กระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้โดยง่าย (Niyomrat, 2018; Sihawong & Deeduangpan, 2017) สอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งพบว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกันมักมีโอกาสกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น พฤติกรรมใช้สารเสพติด หรือมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้สูงกว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ร่วมกัน (Kim & Miller,

2020; Niyomrat, 2018; Sihawong & Deeduangpan, 2017) นอกจากนี้ ยังพบว่าวัยรุ่นหญิงที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงได้มากกว่าวัยรุ่นหญิงที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันถึง 2.47 เท่า (Thammaraksa et al., 2019)

4.เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นตามปัจจัยด้านการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในภาพรวมพบว่า วัยรุ่นที่มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (28.54 vs. 26.96, $t = 1.98$; $p < .05$) (ตารางที่ 3) แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นที่มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงและกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถให้เหตุผลตามทฤษฎีอิทธิพลสามทางในด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมหรือทัศนคติ (Flay & Petraitis, 1994) ได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงที่เปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ จึงเป็นช่วงที่มีการพัฒนาและค้นหาความเป็นตนเอง เป็นช่วงที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ และยังต้องการการยอมรับจากสังคม (Octavius et al., 2020; Wiguna et al., 2020) นอกจากนี้วัยรุ่นยังเป็นช่วงที่เริ่มมีความสนใจต่อเพศตรงข้าม และมีอารมณ์อ่อนไหวได้ง่าย จึงไวต่อการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่างๆในสังคมได้มาก เช่น จากสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม หรือเกี่ยวกับเรื่องเพศ การดื่มแอลกอฮอล์ หรือการใช้สารเสพติด รวมทั้งการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้หลายช่องทาง อาทิ เช่น Facebook, Tiktok, หรือ Instagram ล้วนแต่มีผลต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมต่างๆของแต่ละบุคคล จึงทำให้วัยรุ่นที่สามารถเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมหรือเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงได้หลากหลายเกิดการรับรู้และเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังที่ปรากฏขึ้นตามสื่อ จนส่งผลให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้ (Coyne et al., 2020; Kawsiso et al., 2564; Prachanno et al., 2017)

นอกจากนี้ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 ร่วมกับการใช้มาตรการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโคโรนาไวรัส ทำให้วัยรุ่นต้องปรับรูปแบบการเรียนรู้เป็นเรียนในรูปแบบออนไลน์ และถูกจำกัดกิจกรรมให้อยู่ในบ้านเพิ่มขึ้น จึงทำให้วัยรุ่นมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นและเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้สะดวกง่ายดายมากยิ่งขึ้น (Dumas et al., 2020; Octavius et al., 2020) ร่วมกับการที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ในครอบครัวพ่อแม่หย่าร้างกัน ก็ยังทำให้วัยรุ่นขาดการติดตาม ขาดการควบคุมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และขาดการชี้แนะให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมรวมถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่ต้องหลีกเลี่ยง จึงทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆได้เพิ่มมากขึ้น (Thammaraksa et al., 2019) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย พบว่าการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ดูสื่อลามก ดูสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการเข้าถึงสื่อที่ยุยงความรู้สึกทางเพศ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในวัยรุ่นได้ (Krajangsaeng et al., 2561; Kawsiso et al., 2564; Prachanno et al., 2017) เช่นเดียวกับการศึกษาในวัยรุ่น ที่พบว่าการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Muanphetch et al., 2020) ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ พบว่าวัยรุ่นที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับเรื่องเพศมักมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมเสี่ยงได้มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วยเช่นกัน (Coyne et al., 2020; Ward, 2016)

จากสถานการณ์ของโควิด-19 ที่แพร่กระจายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ส่งผลให้วัยรุ่นบางส่วนยังคงกระทำพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆจนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญได้ จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าลักษณะส่วนบุคคลของวัยรุ่นทางด้านเพศ ลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้าง และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับ

พฤติกรรมเสี่ยง ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวัยรุ่นเพศชาย วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้าง และมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง มักมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้มากกว่าวัยรุ่นที่มีลักษณะตรงกันข้าม หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้วัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นเพศชาย หรือวัยรุ่นที่อาศัยในครอบครัวที่พ่อแม่มีการหย่าร้างมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม อาจช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในวัยรุ่นให้ลดลงในช่วงสถานการณ์ที่มีความวิกฤติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีสถานการณ์การระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นได้อีกในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการปฏิบัติการทางการพยาบาล

ผลการวิจัยสามารถนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น โดยกำหนดแนวทางคัดกรอง ติดตาม และเฝ้าระวัง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่อาศัยในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง หรือใช้อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเป็นประจำ รวมทั้งส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมในวัยรุ่น เพื่อลดการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น

ด้านการศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษาถึงลักษณะสำคัญของวัยรุ่นด้านเพศ ลักษณะครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง สามารถนำไปเป็นแนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อให้บัณฑิตพยาบาลศาสตร์ มีความตระหนักและเรียนรู้วิธีป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ และส่งเสริมให้วัยรุ่นใช้สื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในวัยรุ่นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นกลุ่มอื่นๆ เช่น วัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาต่างๆ วัยรุ่นที่อาศัยกับปู่ย่าตายายตามลำพัง หรือวัยรุ่นที่มีความเปราะบางในสถานสงเคราะห์ เป็นต้น เพื่อให้ผลการศึกษาสามารถครอบคลุมทุกกลุ่มตัวอย่าง

References

- Arts, J., Fernandez, M. L., & Lofgren, I. E. (2014). Coronary heart disease risk factors in college students. *Advances in Nutrition*, 5(2), 177–187. doi:10.3945/an.113.005447
- Bannink, R., Broeren, S., Heydelberg, J., van't Klooster, E., & Raat, H. (2015). Depressive symptoms and clustering of risk behaviours among adolescents and young adults attending vocational education: A cross-sectional study. *BMC Public Health*, 15, 396. doi:10.1186/s12889-015-1692-7
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss* (Vol. 1). New York: Basic Books.
- Brislin, R. W., Lonner, W., & Thorndike, R. (1973). *Cross-cultural research methods*. New York: Willy.
- Bureau of Reproductive Health. (2020). *Reproductive health of adolescents and youth situation in 2019*. Retrieved from https://www.anamai.moph.go.th/webupload/migrated/files/rh/n86_0559234e9637e6dbb75f01b6e1e1a1aa_สถานการณ์RH_2562_Website.pdf

- Center for Disease Control and Prevention. (2019). *Youth risk behavior surveillance system (YRBSS)*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/healthyyouth/data/yrbs/index.htm>
- Champion, K. E., Mather, M., Spring, B., Kay-Lambkin, F., Teesson, M., & Newton, N. C. (2018). Clustering of multiple risk behaviors among a sample of 18-year-old Australians and associations with mental health outcomes: A latent class analysis. *Frontiers in Public Health*, 7(6),135. doi: 10.3389/fpubh.2018.00135
- Chan, H. C. O. (2021). Risky sexual behavior of young adults in Hong Kong: An exploratory study of psychosocial risk factors. *Frontiers in Psychology*, 12, 658179. doi:10.3389/fpsyg.2021.658179
- Chidnayee, S., & Yottavee, W. (2561). Factors related with smoking behaviors of youth at Uttaradit. *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal*, 10(1), 83–93. (in Thai)
- Coyne, S. M., Rogers, A. A., Zurcher, J. D., Stockdale, L. & Booth, M. (2020). Does time spent using social media impact mental health? An eight year longitudinal study. *Computers in Human Behavior*, 104, 106160. doi.org/10.1016/j.chb.2019.106160
- Dodge, K. A., Skinner, A. T., Godwin, J., Bai, Y., Lansford, J. E., ... Bates, J. E. (2021). Impact of the COVID- 19 pandemic on substance use among adults without children, parents, and adolescents. *Addictive Behaviors Reports*, 14, 100388. doi.org/10.1016/j.abrep.2021.100388
- Duangkaew, K., Powwattana, A., & Auemaneekul, N. (2017). Factors related to multiple risk behaviors among vocational students in Bangkok. *Journal of Public Health Nursing*, 31(1), 75-96. (in Thai)
- Dumas, T. M., Ellis, W., & Litt, D. M. (2020). What does adolescent substance use look like during the COVID-19 pandemic? Examining changes in frequency, social contexts, and pandemic related predictors. *The Journal of Adolescent Health*, 67(3), 354–361. doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.06.018
- Feeney, B. C., & Monin, J. K. (2008). An attachment-theoretical perspective on divorce. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 934–957). New York: The Guilford Press.
- Flay, B. R., & Petraitis, J. (1994). The theory of Triadic influence: A new theory of health behavior with implications for preventive interventions. *Advances in Medical Sociology*, 4, 19-44.
- Fraley, R. C., & Heffernan, M. E. (2013). Attachment and parental divorce: A test of the diffusion and sensitive period hypotheses. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(9), 1199-1213.
- Gonçalves, P. D., Moura, H. F., Amaral, R. A., Castaldelli-Maia, J. M. & Malbergier, A. (2020). Alcohol Use and COVID-19: Can we Predict the Impact of the Pandemic on Alcohol Use Based on the Previous Crises in the 21st Century? A Brief Review. *Frontiers in Psychiatry* 11, 581113. doi: 10.3389/fpsyg.2020.581113
- Hale, D. R., & Viner, R. M. (2016). The correlates and course of multiple health risk behaviour in adolescence. *BMC Public Health*, 16, 458. doi: 10.1186/s12889-016-3120-z
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 511-524.

- Hazan, C., & Zeifman, D. (1999). Pair bonds as attachments: Evaluating the evidence. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. New York: The Guilford Press.
- Kawsiso, M., Homsin, P., & Srisuriyawet, R. (2564). Predicting factors of multiple risk behaviors among male adolescents in Lopburi Province. *Thai Red Cross Nursing Journal*, 14(1), 140-155. (in Thai)
- Kim, H. M., & Miller, L. C. (2020). Are insecure attachment styles related to risky sexual behavior? A meta-analysis. *Health Psychology*, 39(1), 46-57. doi.org/10.1037/hea0000821
- Kipping, R. R., Smith, M., Heron, J., Hickman, M., & Campbell, R. (2015). Multiple risk behaviour in adolescence and socio-economic status: Findings from a UK birth cohort. *European Journal of Public Health*, 25(1), 44-49. doi.org/10.1093/eurpub/cku078
- Krajangsaeng, K., Chanasith, K., & Chantuk, T. (2561). Causal factors affecting the behavior of violence against others of middle adolescents. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(27), 97-110. (in Thai)
- Lawson, M., Piel, M. H., & Simon, M. (2020). Child maltreatment during the COVID-19 pandemic: Consequences of parental job loss on psychological and physical abuse towards children. *Child Abuse & Neglect*, 110(Pt 2), 104709. doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104709
- Lemelin, C., Lussier, Y., Sabourin, S., Brassard, A., & Naud, C. (2014). Risky sexual behaviours: The role of substance use, psychopathic traits, and attachment insecurity among adolescents and young adults in Quebec. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 23(3), 189-199.
- Loades, M. E., Chatburn, E., Higson-Sweeney, N., Reynolds, S., Shafran, R., Brigden, A., ... Crawley, E. (2020). Rapid systematic review: The impact of social isolation and loneliness on the mental health of children and adolescents in the context of COVID-19. *Journal of American Academy Child & Adolescent Psychiatry*, 59(11), 1218-1239.e3. doi.org/10.1016/j.jaac.2020.05.009
- Muanphetch, C., Maharachapong, N., & Abdullakasim, P. (2020). Sexual media literacy and sexual behaviors among adolescents in Thailand. *Journal of Health Science Research*, 14(2), 23-33. (in Thai)
- Niyomrat, P. (2018). *Factors related to sexual risk behaviors among teenage pregnancy in Sanamchaikate Hospital, Sanamchaikate Distric, Chachoengsao Province* (Research report). Chachoengsao: Budhasothon Hospital, Chachoengsao. (in Thai)
- Octavius, G. S., Silviani, F. R., Lesmandjaja, A., Angelina, A., & Juliansen, A. (2020). Impact of COVID-19 on adolescents' mental health: A systematic review. *Middle East Current Psychiatry*, 27(1), 72. doi.org/10.1186/s43045-020-00075-4
- Pereda, N., & Díaz-Faes, D.A. (2020). Family violence against children in the wake of COVID-19 pandemic: A review of current perspectives and risk factors. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 14, 40. doi.org/10.1186/s13034-020-00347-1

- Poogpan, J., Piyasuwan, S., & Khamenkan, K. (2019). Psychological well-being of adolescence in broken family: Descriptive Phenomenology. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok*, 35(1), 214-223. (in Thai)
- Powwattana, A., Auemaneekul, N., & Lagampan, S. (2561). *Risk behaviors prevention in adolescence: Concepts and management in multilevel approach* (2nd ed.). Bangkok: Danex Intercorporation. (in Thai)
- Prachanno, W., Srisuriyawet, R., & Homsin, P. (2017). Factors influencing sexual behaviors among primary school students based on the Information motivation behavioral skills model. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University*, 29(2), 39-51. (in Thai)
- Reininger, B., Evans, A. E., Griffin, S. F., Valois, R. F., Vincent, M. L., Parra-Medina, D., ... Zullig, K. J. (2003). Development of a youth survey to measure risk behaviors, attitudes and assets: Examining multiple influences. *Health Education Research*, 184, 461-476.
- Reyes, B. D., Hargreaves, D. S., & Creese, H. (2021). Early-life maternal attachment and risky health behaviours in adolescence: Findings from the United Kingdom Millennium Cohort Study. *BMC Public Health* 21, 2039. doi.org/10.1186/s12889-021-12141-5
- Rossi, A., Panzeri, A., Pietrabissa, G., Manzoni, G. M., Castelnovo, G., & Mannarini, S. (2020). The anxiety-buffer hypothesis in the time of COVID-19: When self-esteem protects from the impact of loneliness and fear on anxiety and depression. *Frontiers in Psychology*, 11, 2177. doi.org/10.3389/fpsyg.2020.02177
- Samruayruen, K., Poocharoen, O., & Junsukon, E. (2017). The relationship between parenting styles, communication and sexual risk behaviors among high school female students, Phitsanulok Province. *Rajabhat Journal of Sciences, Humanities and Social Sciences*, 18(1), 41-50. (in Thai)
- Sawangtook, S. & Thanon, P. (2015). The study of the awareness of sexual risk behaviors and sexual risk behaviors of adolescent students. *Kuakarun Journal of Nursing*, 22(2), 41-56. (in Thai)
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling* (3rd ed.). New York, NY: Routledge Academic.
- Shapiro, O., Gannot, R. N., Green, G., Zigdon, A., Zwilling, M., Giladi, A., ... Tesler, R. (2022). Risk behaviors, family support, and emotional health among adolescents during the COVID-19 pandemic in Israel. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(7), 3850. doi.org/10.3390/ijerph19073850
- Shroff, A., Fassler, J., Fox, K. R., & Schleider, J. L. (2022). The impact of COVID-19 on U.S. adolescents: Loss of basic needs and engagement in health risk behaviors. *Current Psychology* (New Brunswick, N.J.), 1-11. doi.org/10.1007/s12144-021-02411-1
- Sihawong, S. & Deeduangpan, S. (2017). The correlated between parenting styles and risk behaviors in adolescents. *Journal of Science and Technology, Ubon Ratchathani University*, 19(3), 165-172. (in Thai)

- Thammaraksa, P., Powwattana, A., Wannasuntad, S., & Tipkanjanaraykha, K. (2019). Factors related to multiple risk behaviors among female secondary school students. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok*, 35(1), 224-238. (in Thai)
- Thiraphattarapun, W., Powwattana, A., & Auemaneekul, N. (2017). Association between multiple risk behaviors and life assets of high school and vocational students. *Journal of Public Health Nursing*. 31, (3), 1-18. (in Thai)
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C.S., ... Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729. doi.org/10.3390/ijerph17051729.
- Ward, L. M. (2016). Media and Sexualization: State of Empirical Research, 1995-2015. *The Journal of Sex Research*, 53, 4-5, 560-577. doi.org/10.1080/00224499.2016.1142496
- Wiguna, T., Anindyajati, G., Kaligis, F., Ismail, R. I., Minayati, K., Hanafi, E., ... Pradana, K. (2020). Brief research report on adolescent mental well-being and school closures during the COVID-19 pandemic in Indonesia. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 598756. doi.org/10.3389/fpsy.2020.598756.
- World Health Organization. (2020). *WHO Coronavirus Disease (COVID-19)*. Retrieved from <https://covid19.who.int/>.